

Ακαδημαϊκό έτος 2018-2019

Υποχρεωτικά Σεμινάρια Α' εξαμήνου

1. Μεθοδολογία της έρευνας/ Εκπόνηση επιστημονικής μελέτης

Καθηγητής Δημήτρης Αγγελάτος

Το σεμινάριο διαρθρώνεται με άξονα αναφοράς τους δύο στόχους του τίτλου του, την επιστημονική δηλαδή φιλολογική έρευνα και την εκπόνηση ομολογών, επιστημονικών (φιλολογικών) μελετών. Σύμφωνα με τον πρώτο άξονα, στόχος του σεμιναρίου είναι να αναπτύξει σε βάθος έννοιες, όρους, μεθόδους και πρακτικές της σύγχρονης έρευνας στο πεδίο της επιστήμης της Νεοελληνικής Φιλολογίας, βασισμένης σε αρμόδια εργαλεία δουλειάς και στο σωστό τρόπο χρήσης τους. Η οργάνωση της επιστημονικής έρευνας συνδέεται άρρηκτα με το δεύτερο άξονα και αναφέρεται στον τρόπο εφαρμογής των κεκτημένων της, στην εκπόνηση της επιστημονικής εργασίας, βασισμένης στον ομολογο, επιστημονικό, τύπο λόγου.

Η έρευνα και η εκπόνηση μελετών στο πεδίο της επιστήμης της Νεοελληνικής Φιλολογίας, βασίζονται στην ακριβή ορολογία, στη δόκιμη χρήση της νεοελληνικής γλώσσας, στη μεθοδολογική επάρκεια, στην εποπτεία της νεοελληνικής λογοτεχνίας και των συμφραζομένων της (ιστορικών, αισθητικών και πολιτισμικών), στην κατακτημένη υποδομή (εργαλεία δουλειάς και αρμόδιος τρόπος χρήσης τους).

Στη βάση των προηγούμενων, είναι εφικτό να διατυπώνονται εύλογες υποθέσεις ερευνητικής εργασίας, να οριοθετείται σωστά το πεδίο που θα καλύψει η έρευνα, να εντοπίζεται και να αξιοποιείται με το δέοντα από επιστημονική άποψη (αυτοψία και προγενέστερη έρευνα) τρόπο, η συναφής βιβλιογραφία, να ολοκληρώνεται βάσιμα ο ερευνητικός σχεδιασμός και να διατυπώνεται στο πλαίσιο της συγγραφής με διακριβωμένο, επιτυχή και γόνιμο για τη μελλοντική έρευνα τρόπο.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Δημ. Αγγελάτος, *Η Άλφα Βήτα του νεοελληνιστή. Οδηγός για το εισαγωγικό μάθημα στην επιστήμη της Νεοελληνικής Φιλολογίας*, Αθήνα, Gutenberg, 2011.

J.-M. Adam, *Τα κείμενα: τύποι και πρότυπα. Αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία, εξήγηση και διάλογος* (1992), (μετφρ.: Γιάν. Παρίσης· επιμ.: Ερατ. Καψωμένος), Αθήνα, Πατάκης, 1999.

R. D. Altick, *The Art of Literary Research*, Νέα Υόρκη, W. W. Norton & Company, 1975 [επαιξ. έκδ.].

M. M. Bakhtin, «Προς μια μεθοδολογία των ανθρωπιστικών επιστημών» (1974), (μετφρ.: Μαρία Γνησίου-Δημ. Αγγελάτος), *Σημείον* 3 (1995) 170-184.

Phil. Besnard- Anth. Hunter, *Elements of Argumentation*, MIT Press, 2008.

W. C. Booth-G. G. Colomb-J. M. Williams, *The Craft of Research*, Σικάγο, The University of Chicago Press, 1995.

Y. Chevrel, *L'étudiant chercheur en littérature*, Παρίσι, Hachette, 1992.

U. Eco, *Πώς γίνεται μία διπλωματική εργασία* (1977), (εισαγ.-μετφρ.: Μαριάννα Κονδύλη), Αθήνα, Νήσος, 1994.

Al. Fisher: *Critical Thinking: An Introduction*, Cambridge, Cambridge University Press, 2011[2^η]

K. Howard-J. A. Sharp, *Η επιστημονική μελέτη. Οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών* (1983), (μετφρ.: Βασιλική Π. Νταλάκου), Αθήνα, Gutenberg, 1996.

Κυρ. Ντελόπουλος, *Σύστημα βιβλιογραφίας*, Αθήνα, Ε.Λ.Ι.Α. 1980.

W. J. Ong, *Προφορικότητα και εγγραμματοσύνη. Η εκτεχνολόγηση του λόγου* (μτφρ.: Κ. Χατζηκυριάκου), Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2001.

Αλέξ. Πολίτης (συνεργασία: Μαρία Μαθιουδάκη- Τριαντ. Ε. Σκλαβενίτης), *Εγχειρίδιο του νεοελληνιστή. Βιβλιογραφίες – Λεξικά – Εγχειρίδια – Κατάλογοι – Ευρετήρια – Χρονολόγια*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2002.

R. E. Scholes, *Η δύναμη του κειμένου. Λογοτεχνική θεωρία και διδασκαλία των γραμμάτων* (1985), (μετφρ.: Ζωή Κ. Μπέλλα), Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω, 2005.

P. Szondi, «Περί φιλολογικής γνώσεως» (1962): *Δοκίμια. Χέλντερλιν, Σλέγκελ, Σίλλερ, Μπένγιαμιν*, (μετφρ.: Στέλλα Νικολούδη), Αθήνα, Εστία, 1999, 11-38.

D. Walton, *Fundamentals of Critical Argumentation*, Cambridge, Cambridge University Press, 2006.

M. Warner, *The Aesthetics of Argument*, Οξφόρδη, Oxford University Press, 2016. ‘

2. Νεοελληνική Πεζογραφία

Ομότιμη Καθηγήτρια Ε.-Α. Σταυροπούλου

ΘΕΜΑ: Μεταπολεμική πεζογραφία

Στόχος του μαθήματος είναι να γίνει μια ευρεία παρουσίαση της μεταπολιτευτικής πεζογραφίας. Με αφετηρία επιλεγμένα μυθιστορήματα δύο από τους σημαντικότερους πεζογράφους της περιόδου, της Ρέας Γαλανάκη και του Αλέξη Πανσέληνου, θα ερευνηθούν και θα σχολιαστούν στοιχεία, όπως οι

θεματικές, οι τεχνικές, οι ειδολογικοί και ιδεολογικοί προβληματισμοί κ.λπ., που χαρακτηρίζουν την πεζογραφία της περιόδου.

Υποχρεωτικά Σεμινάρια Β΄ εξαμήνου

1. Νεοελληνική Ποίηση

Καθηγητής Ευριπίδης Γαραντούδης

Το σεμινάριο αποβλέπει στην ανάπτυξη του προβληματισμού γύρω από το τεχνοτροπικό στίγμα και τις τεχνοτροπικές εξελίξεις της ελληνικής ποίησης από τον μεσοπόλεμο (γενιά του 1930) μέχρι την αρχή της μεταπολίτευσης (πρώτη και δεύτερη μεταπολεμική γενιά). Θα εξεταστούν ζητήματα λογοτεχνικής ιστορίας όπως η τεχνοτροπία, οι γραμματολογικοί όροι, η σχέση ποίησης και ιστορίας, η σχέση ποίησης και ιδεολογίας, η θεματική και η μορφολογία των ποιητικών κειμένων.

2. Συγκριτική Φιλολογία

Επίκουρη Καθηγήτρια Λητώ Ιωακειμίδου

Το μάθημα εξετάζει τον επιστημονικό κλάδο της Συγκριτικής Φιλολογίας, τους βασικούς ερευνητικούς του άξονες, τις επιστημολογικές-μεθοδολογικές του προϋποθέσεις και τους σκοπούς του. Ειδικότερα, γίνεται μια ιστορική αναδρομή στη γένεση και την εξέλιξη της Συγκριτικής Φιλολογίας στην Ευρώπη και δίνεται έμφαση στην έννοια του εθνικού (έθνος, εθνική γλώσσα) ως προϋπόθεσης για τη γένεση αυτή. Στη συνέχεια, γίνεται μια συστηματική ανάλυση (λογοτεχνική και εξωλογοτεχνική) των στοιχείων του ορισμού της Συγκριτικής Φιλολογίας και αναδεικνύονται ως μεθοδολογικά εργαλεία σύγκρισης η αναλογία, η συγγένεια, η επίδραση, η τύχη ενός έργου κ.ά., με αντίστοιχα παραδείγματα από λογοτεχνικά έργα. Ως προς την έννοια της Ιστορίας της Λογοτεχνίας και τη συγκριτική επέμβαση σ' αυτήν, που εξετάζονται στο σεμινάριο, δίνεται έμφαση στην ιστορικότητα του λογοτεχνικού έργου, στις κοινωνικές/ιδεολογικές/πολιτισμικές προϋποθέσεις παραγωγής της λογοτεχνίας και στην έννοια της παγκόσμιας λογοτεχνίας και της παγκοσμιοποίησης σήμερα. Επίσης, αναπτύσσονται, μέσω χαρακτηριστικών παραδειγμάτων, βασικοί τομείς έρευνας της Συγκριτικής Φιλολογίας: Μοτίβα και θέματα, ιστορία των ιδεών, φιλοσοφία και λογοτεχνία, λογοτεχνικός μύθος κ.ά. Μέσα από τις σχέσεις Συγκριτικής Φιλολογίας και Θεωρίας της Λογοτεχνίας, αναδεικνύονται ζητήματα ποιητικής, λογοτεχνικών ειδών, θεωρίας της πρόσληψης, καθώς και η σχέση Συγκριτικής Φιλολογίας και Μεταφρασολογίας/Μεταφραστικών Σπουδών. Τέλος, σταθμίζονται τόσο η σημερινή κατάσταση των συγκριτολογικών σπουδών, όσο και οι προοπτικές τους.

Στο σεμινάριο Συγκριτικής Φιλολογίας II, με κεντρικό άξονα τις διαπολιτισμικές και διακειμενικές σχέσεις, εξετάζονται ειδικά θέματα που εμπíπτουν στα πεδία έρευνας του συγκεκριμένου επιστημονικού κλάδου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- 1) BRUNEL Pierre, PICHOUIS Claude, ROUSSEAU André-Michel, *Qu'est-ce que la littérature comparée* ?, Παρίσι, εκδ. Armand Colin, 1983, 2000 (στα ελληνικά: *Τι είναι η Συγκριτική Γραμματολογία*;, μτφ. Δημήτρης Αγγελάτος, Αθήνα, Πατάκης, 1998).
- 2) ΠΟΛΙΤΟΥ-ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΥ Ελένη, *Η Συγκριτική Φιλολογία, Χώρος, σκοπός και μέθοδοι έρευνας*, Αθήνα, Εκδ. Καρδαμίτσα, 1981.
- 3) ΠΟΛΙΤΟΥ-ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΥ Ελένη, *Συγκριτική Φιλολογία, Από τη θεωρία στην πράξη*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2009.
- 4) ΣΙΑΦΛΕΚΗΣ Ζ. Ι., *Συγκριτισμός και Ιστορία της Λογοτεχνίας*, Αθήνα, Επικαιρότητα, 1988.
- 5) ΣΙΑΦΛΕΚΗΣ Ζ. Ι., *Η εύθραυστη αλήθεια, Εισαγωγή στη θεωρία του λογοτεχνικού μύθου*, Αθήνα, Gutenberg, 1994.

Υποχρεωτικό Σεμινάρια Γ΄ εξαμήνου

1. Θεωρία Λογοτεχνίας

Καθηγήτρια Άννα Τζούμα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

- Εθνικές
- Μετα-ανθρώπινες
- Πολιτισμικές
- Προσφυγικές
- Ταξικές
- Φυλετικές
- Φύλου - Σεξουαλικότητας

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Αθηνά (επιμ.), *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, Νήσος, Αθήνα, 2006.
2. ARENDT Hanna, AGAMBEN Giorgio, TRAVERSO Enzo, *Εμείς οι πρόσφυγες. Τρία κείμενα*, μτφρ. Κ. Δεσποινιάδης, Α. Γαβριηλίδης, Ν. Κούρκουλος, εκδ. του Εικοστού Πρώτου, Αθήνα, 2015.
3. BAUMAN Zygmunt, *Identity. Conversations with Benedetto Vecchi*, Polity Press, 2004.
4. BOURDIEU Pierre, *Η ανδρική κυριαρχία*, Πατάκης, Αθήνα, 2002.

5. BRAIDOTTI Rosi, *Νομαδικά υποκείμενα. Ενσωματότητα και έμφυλη διαφορά στη σύγχρονη φεμινιστική θεωρία*, μτφρ. Α. Σηφάκη, Ο. Τσιακάλου, Νήσος, Αθήνα, 2014.
6. BUTLER Judith, ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Αθηνά, *Απ-αλλοτρίωση: Η επιτελεστικότητα στο πολιτικό*, μτφρ. Α. Κιουπκιολής, Τόπος, Αθήνα, 2016.
7. BUTLER Judith, SPIVAK Gayatri, *Τραγουδώντας τον εθνικό ύμνο: Γλώσσα, πολιτική και δικαίωμα του ανήκειν*, επιμ. Μ. Καραβαντά, Τόπος, Αθήνα, 2015.
8. GOFFMAN Erving, *Στίγμα. Σημειώσεις για τη διαχείριση της φθαρμένης ταυτότητας*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2001.
9. HALL Stuart (ed.), *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, The Open University, London, 1997.
10. HARAWAY Donna, *Ανθρωποειδή, Κυβόργια και Γυναίκες. Η επινόηση της φύσης*, μτφρ. Π. Μαρκέτου, Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2014.
11. JEFFERSON Ann, «Ζητήματα σώματος: ο Εαυτός και ο Άλλος στον Μπαχτίν, στον Σαρτρ και στον Μπαρτ» στο Φώτης ΤΕΡΖΑΚΗΣ (επιμ.), *Μεταμαρξιστικά ρεύματα στην αισθητική και στη θεωρία της λογοτεχνίας. Λούκατς, Γκολντμαν, Μπένγιαμιν, Μπρεχτ, Μπαχτίν, Πολιτισμική Θεωρία, Αποδόμηση*, Futura, Αθήνα, 2004, σ.205-244.
12. KNELLWOLF C., NORRIS C. (επιμ.), *Ιστορία της Θεωρίας της Λογοτεχνίας/9. Ιστορικές, φιλοσοφικές και ψυχολογικές όψεις της θεωρίας της λογοτεχνίας στον 20ό αιώνα*, θεώρηση μτφρ. Σ. Παρασχάς, Μ. Πεχλιβάνος, Ε. Σηφάκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 2010. Τα κεφάλαια:
 - ο «Από την πολιτισμική ποιητική στις πολιτισμικές σπουδές», σ. 211-240.
 - ο «Φύλο και σεξουαλικότητα», σ. 275-335.
 - ο «Αποικιοκρατία, μεταποικιοκρατία, έθνος και φυλή», σ.337-392
13. KRISTEVA Julia, *Ξένοι μέσα στον εαυτό μας*, Scripta, Αθήνα, 2004.
14. KRISTEVA Julia, *Έθνη χωρίς εθνικισμό*, μτφρ. Κ. Γιώρμας, Εναλλακτικές εκδόσεις, Αθήνα, 1997.
15. ΜΑΚΡΥΝΙΩΤΗ Δήμητρα (επιμ.), *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Νήσος, Αθήνα, 2004.
16. RICOEUR Paul, *Ο ίδιος ο εαυτός ως άλλος*, Πόλις, Αθήνα, 2008.
17. SAID Edward, *Οριενταλισμός*, Νεφέλη, Αθήνα, 1996.
18. «Goffman Erving» στο Philip SMITH, *Πολιτισμική Θεωρία. Μια Εισαγωγή*. Κριτική, Αθήνα, 2006, σσ. 109-117.
19. STOREY John, *Πολιτισμική Θεωρία και Λαϊκή Κουλτούρα. Εισαγωγή*, Πλέθρον, Αθήνα, 2015, σσ. 180-261.
20. TAYLOR Charles, *Πηγές του εαυτού: Η γένεση της νεωτερικής ταυτότητας*, μτφρ. Ξ. Κομνηνός, Ίνδικτος, Αθήνα, 2007.
21. ΤΖΟΥΜΑ Άννα, *Εκατό χρόνια νοσταλγίας. Το αυτοβιογραφικό αφήγημα Έθνος*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007.
22. TODOROV Tzvetan, *Η κατάκτηση της Αμερικής. Το ζήτημα του άλλου*, Νήσος, Αθήνα, 2004.
23. TODOROV Tzvetan, *Ο εκπατρισμένος*, μτφρ. Οντέτ Βαρών-Βασάρ, Πόλις, Αθήνα, 1999.
24. TODOROV Tzvetan, *Ο φόβος των βαρβάρων: Πέρα από τη σύγκρουση των πολιτισμών*, μτφρ. Γ. Καράμπελας, Πόλις, Αθήνα, 2009.
25. NUSSBAUM Martha, APPIAH Anthony Kwame, BARBER Benjamin, κ.ά., *Υπέρ πατρίδος: Πατριωτισμός ή κοσμοπολιτισμός*; επιμ. Joshua Cohen, μτφρ. Α. Τσοτσπορού, Ε. Μύστακας, Scripta, Αθήνα, 1999.

ή Επίκουρη Καθηγήτρια Πέγκυ Καρπούζου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ζητήματα ατομικής και συλλογικής ταυτότητας στην κατασκευή και την ερμηνεία των λογοτεχνικών κειμένων. Οι άξονες μελέτης του σεμιναρίου θα επικεντρωθούν σε ζητήματα συγκρότησης της ταυτότητας του υποκειμένου που αφορούν:

α) το φύλο και η σεξουαλικότητα (φεμινιστική και έμφυλη κριτική) και β) τις κοινωνικές τάξεις, το έθνος, τη φυλή (μεταμαρξιστική, ανθρωπολογική και μετααποικιοκρατική κριτική). Ειδικό ενδιαφέρον θα δοθεί στις απεικονίσεις της ετερότητας, του διαφορετικού, του περιθωριακού και του ξένου στη λογοτεχνία.

Ειδική εφαρμογή:

Ταξίδι, ταυτότητα και ετερότητα: Ταξιδιωτική λογοτεχνία του 20ού αιώνα (ταξιδιωτική γραφή ως είδος, στόχοι -αφηγηματικά μέσα, έννοια του χώρου). Έμφυλη ταυτότητα (γυναίκεια ταξιδιωτική γραφή, απεικόνιση γυναικών στην ανδρική ταξιδιωτική γραφή). Εθνική ταυτότητα (τοπικότητα, ελληνικότητα, σχέσεις Ανατολής και Δύσης, παγκοσμιοποίηση).

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ:

1. KNELLWOLF C. & NORRIS C. (επιμ.), *Ιστορικές, φιλοσοφικές και ψυχολογικές όψεις της θεωρίας της λογοτεχνίας στον 20ο αιώνα*, θεώρηση μτφρ. Παράσχας, Πεχλιβάνος, Σηφάκη, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 2010.

- "ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ"	(213-251)
- "ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ"	(279-335)
- "ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ, ΜΕΤΑΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ, ΕΘΝΟΣ, ΦΥΛΗ"	(339-392)

2. BARRY Peter, *Γνωριμία με τη Θεωρία: Μια εισαγωγή στη λογοτεχνική και πολιτισμική θεωρία*, μτφρ. Α. Νάτσινα, Αθήνα, Βιβλιόραμα, 2013. -κεφ. 6-8 και 10.

3. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ Αννίτα, *Ελληνική ταξιδιωτική λογοτεχνία*, Αθήνα, Σαββάλας, 2002.
βλ. Αναλυτική βιβλιογραφία στο e-class του μαθήματος.

Σεμινάρια Επιλογής Α' και Γ' Εξαμήνου:

1. Αρχαιακή Έρευνα

Καθηγήτρια Χριστίνα Ντουσιά

Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση με την αρχαιακή έρευνα και τη χρήση αρχείων σε συνδυασμό με τη συγγραφή πρωτότυπων εργασιών στον τομέα της ιστορίας της λογοτεχνίας και της νεοελληνικής φιλολογίας. Θα παρουσιαστούν αρχαιακές συλλογές και τεκμήρια, μέθοδοι και εργαλεία έρευνας, επεξεργασία κειμενικών, οπτικοακουστικών, ψηφιακών, ηλεκτρονικών αρχείων και συλλογών. Βασικός άξονας του σεμιναρίου είναι τα λογοτεχνικά αρχεία: πρόκειται για μια ειδική κατηγορία αρχείων στα οποία συμπεριλαμβάνονται χειρόγραφα (ανέκδοτα κείμενα, αλληλογραφία, ημερολόγια κ.λ.π.), δακτυλόγραφα, έντυπα κειμενικά ή άλλου τύπου (φωτογραφίες, αποκόμματα, λοιπά έγγραφα) τεκμήρια που ανήκουν σε ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών, ακόμα και βιβλία της βιβλιοθήκης τους. Στα πλαίσια του σεμιναρίου θα γίνουν επισκέψεις σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές και θα κληθούν ειδικοί προκειμένου να συζητήσουμε για τους κανόνες και την μέθοδο έκδοσης αρχαιακού υλικού, αλλά και τις επαγγελματικές προοπτικές μιας ειδίκευσης στον χώρο της οργάνωσης και αξιοποίησης αρχαιακών συλλογών.

Βιβλιογραφία (Ενδεικτική)

Peter Burke, *Αυτοψία. Οι χρήσεις των εικόνων ως ιστορικών μαρτυριών*, μτφρ. Αντρέας Π. Ανδρέου, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2003

Arlette Farge, *Η γεύση του αρχείου*, μτφρ. – πρόλογος: Ρίκα Μπενβενίστε, Αθήνα, Νεφέλη, 2004

Michel Foucault, *Η αρχαιολογία της γνώσης*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, Αθήνα, Εξάντας, 1987

Φώτος Λαμπρινός, *Ισχύς μου η αγάπη του φακού. Τα κινηματογραφικά επίκαιρα ως τεκμήρια της Ιστορίας (1895-1940)*, πρόλογος: Γιάννης Γιαννουλόπουλος, Αθήνα, Καστανιώτης, 2005

Ανδρέας Μπάγιας, *Αρχειονομία. Βασικές έννοιες και αρχές. Η οργάνωση των αρχείων για τη διοίκηση και την έρευνα*, Αθήνα, Κριτική, 1998

Ζακ Ντεριντά, *Η έννοια του αρχείου*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, Αθήνα, Εκκρεμές, 1996

Νίκος Καραπιδάκης, «Βιβλιογραφία της ιστορίας των ελληνικών αρχείων», *Επετηρίδα των Γενικών Αρχείων του Κράτους των ετών 1991-92*, Αθήνα 1993, σ. 77-101

Επιτροπή Ιδιωτικών Αρχείων [της Ελληνικής Αρχαιακής Εταιρείας], *Οδηγός Ιδιωτικών Αρχείων*, Αθήνα, Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία, 2005 [2^η έκδ. Συμπληρωμένη]

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Ψηφιακή βιβλιοθήκη της Βουλής: <http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/microfilms.htm>

Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ): <http://www.elia.org.gr/>

Αρχαιακές Συλλογές Γενναδείου Βιβλιοθήκης: <http://www.ascsa.edu.gr/index.php/archives/Gennadius-Archival-Collections>

Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών στο Εθνικό Ίδρυμα

Ερευνών: <http://www.eie.gr/nhrf/institutes/inr/index-gr.html>

Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού (Αρχαία Κ.Θ. Δημηρά, Γ. Σαββίδη): <http://www.snhell.gr/index.asp>

Ανθολόγιο Λογοτεχνίας: <http://www.snhell.gr/anthology/writers.asp>

Ιστορικό και Παλαιογραφικό Αρχείο του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας

(MIET): <http://www.ipamiet.gr/miet/>

Αρχείο Κ.Π. Καβάφη: <http://www.onassis.org/cavafy-archive-overview.php>

Ψηφιοθήκη ΑΠΘ: <https://digital.lib.auth.gr/?ln=eI>

Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών: <http://network.nlg.gr/archiki/>

EKEBI: <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=138>

2. Νεοελληνικό Δράμα

Επίκουρος Καθηγητής Θανάσης Αγάθος

Θεωρία: Αριστοτελική, μετα-αριστοτελική και σύγχρονη θεωρία του δράματος.

Ιστορία: Κρητικό και Επτανησιακό θέατρο – Κωμωδία του 19ου αιώνα – Κωμειδύλλιο και δραματικό ειδύλλιο – Πατριωτικό, αστικό και ρομαντικό δράμα, ιστορική τραγωδία - Θέατρο των ιδεών (ρεαλιστικό, κοινωνικό, ψυχολογικό και ποιητικό δράμα, νεορομαντισμός, συμβολισμός, αισθητισμός, μοντερνισμός) - Μεσοπολεμική, μεταπολεμική, μεταπολεμική δραματογραφία.

Διεπιστημονική προσέγγιση: Σχέση του θεάτρου με την πεζογραφία. Μεταφορές νεοελληνικών λογοτεχνικών έργων στο θέατρο.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Γιώργος Βελουδής, *Γραμματολογία. Θεωρία Λογοτεχνίας*, Αθήνα: Δωδώνη, 1994
Κώστας Γεωργουσόπουλος, *Κλειδιά και κώδικες θεάτρου*, Αθήνα: Εστία, 1985.
Αντώνης Γλυτζουρής, *Η σκηνοθετική τέχνη στην Ελλάδα: η ανάδυση και η εδραίωση της τέχνης του σκηνοθέτη στο νεοελληνικό θέατρο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2001.
Θόδωρος Γραμματάς, *Νεοελληνικό θέατρο & Κοινωνία: η σύγκρουση των νέων με το σύστημα στο ελληνικό θέατρο του 20ού αιώνα*, Αθήνα: Στεφ. Δ. Βασιλόπουλος, 1990.
Πλάτων Μαυρομούστακος, *Το θέατρο στην Ελλάδα 1940-2000: μια επισκόπηση*, Αθήνα: Καστανιώτης, 2005.
Νίκος Παπανδρέου, *Περί θεάτρου*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1994.
Patrice Pavis, *Λεξικό του Θεάτρου*, μτφρ. Αγνή Στρουμπούλη, Αθήνα: Gutenberg, 2006.
Κυριακή Πετράκου, *Οι θεατρικοί διαγωνισμοί, 1870-1925*, πρόλογος Βάλτερ Πούχνερ, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2000.
Γιώργος Πεφάνης, *Το Θέατρο και τα Σύμβολα. Διαδικασίες συμβόλισης του δραματικού λόγου*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1999.
Manfred Pfister, *The Theory and Analysis of Drama*, μτφρ. από τα γερμανικά John Halliday, Cambridge - New York : Cambridge University Press, 1988.
Βάλτερ Πούχνερ, *Νεοελληνικό θέατρο (1600-1940)- Κινηματογράφος*, τ. Α', Πάτρα: ΕΑΠ, 2002.
Walter Puchner, *Ανθολογία Νεοελληνικής Δραματουργίας*, Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ., 2006.
Γιάννης Σιδέρης, *Ιστορία του Νέου Ελληνικού Θεάτρου, 1794-1944*, Αθήνα: Καστανιώτης, 1990.
Anne Ubersfeld, *Les termes clés de l' analyse du théâtre*, Paris: Seuil, 1996.

3. Συγκριτική Φιλολογία II

Επίκουρη Καθηγήτρια Λητώ Ιωακειμίδου - Επίκουρη Καθηγήτρια Τίνα Λεντάρη «Εκδοχές της αφηγηματικής μυθοπλασίας από τον Μεσαίωνα στον 18ο αιώνα».

Το σεμινάριο εξετάζει, σε επίπεδο ποιητικής, θεματικής, υφολογίας και ιδεολογίας, διάφορους τύπους παλαιών μυθοπλασιών, από τον Μεσαίωνα έως και τον 18ο αιώνα, επιχειρώντας να προσεγγίσει πολυεπίπεδα τη γέννηση και την εξέλιξη προδρομικών μορφών του σύγχρονου μυθιστορήματος. Το εγχείρημα αυτό βασίζεται ταυτόχρονα σε τρεις άξονες:

Α) Ανάκληση, μέσα από την εξειδικευμένη βιβλιογραφία, των καθοριστικών απόψεων-συνθέσεων-θεωριών για τη γέννηση και την εξέλιξη της μυθιστορίας, του (παλαιού και νέου τύπου) μυθιστορήματος, της αφηγηματικής μυθοπλασίας κλπ.

Β) Επικέντρωση σε κομβικά λογοτεχνικά έργα-σταθμούς για το όλο θέμα, στο ειδολογικό πλαίσιο των ζητημάτων και τη χρονική περίοδο που απασχολούν το σεμινάριο.

Γ) Σύνδεση των κειμένων αυτών με νεότερα και σύγχρονα ζητήματα ποιητικής, που μπορούν να αναδείξουν και τον ανεξάντλητο, δημιουργικό, ανοιχτό χαρακτήρα των αναγνώσεών τους.

Ο όλος προβληματισμός έχει συγκριτική βάση και μέθοδο, καθώς τα δεδομένα συλλέγονται από περισσότερες «εθνικές» λογοτεχνίες και ο συνδυασμός τους οδηγεί σε συνθέσεις και «μοντελοποιήσεις».

Οι εργασίες που προτείνονται στους εγγεγραμμένους ακροατές δύνανται να έχουν ως αντικείμενο κάποιο βιβλιογραφικό ζήτημα ή έναν θεματικό ή υφολογικό προβληματισμό πάνω στα έργα που παρουσιάζονται από τις διδάσκουσες ή πάνω σε κάποιο άλλο έργο το οποίο εμπίπτει στην προβληματική του σεμιναρίου, μέσα από έναν κατάλογο που θα δοθεί στο μάθημα.

Σεμινάρια Επιλογής Β' Εξαμήνου

1. Νεοελληνική Πεζογραφία II

Καθηγήτρια Χριστίνα Ντουριά

Εκδοχές του προσωπικού λόγου

Βασικό άξονα του σεμιναρίου θα αποτελέσει ο προσωπικός λόγος στις διάφορες εκδοχές του, από τις αρχές του 20ου αιώνα έως τη δεκαετία του 1930. Το λογοτεχνικό είδος της αυτοβιογραφίας, αλλά και του ημερολογιακού πεζού, θα εξεταστούν παράλληλα με τα ημερολόγια, την επιστολογραφία και γενικότερα τις μαρτυρίες που σχετίζονται με την αναπαράσταση της υποκειμενικής εμπειρίας. Στα πλαίσια αυτά θα μελετηθούν: η αναπαράσταση του «εαυτού», η σχέση υποκειμενικότητας και ταυτότητας, η ποιητική της αφήγησης, αλλά και η ανάδειξη του αυτοβιογραφικού λόγου σε πηγή πολιτισμικής πληροφωρίας. Παράλληλα, και σε συνδυασμό με το θεωρητικό πλαίσιο της διδασκαλίας, θα εξεταστούν συγκεκριμένες μορφές κειμένων «προσωπικού λόγου», από το *De profundis* του Όσκαρ Ουάιλντ έως τα πεζά του Καρυωτάκη και τα ημερολογιακά μυθιστορήματα του μεσοπολέμου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Σαχίνης, Απόστολος, *Η πεζογραφία του αισθητισμού*, Εστία, Αθήνα, 1981.

Παν. Μουλλάς, Ο λόγος της απουσίας. Δοκίμιο για την επιστολογραφία με σαράντα ανέκδοτα γράμματα του Φώτου Πολίτη: 1908-1910, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1992.

Πασχαλίδης, Γρηγόρης, Η ποιητική της αυτοβιογραφίας, Σμίλη, 1993.

Σαμουήλ, Αλεξάνδρα, Ο βυθός του καθρέφτη. Ο Αντρέ Ζιντ και η ημερολογιακή μυθοπλασία στην Ελλάδα, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, 1998.

Abbott, H. Porter, Diary Fiction. Writing as Action, Cornell UP, 1984.

Altman, Janet Gurkin, Epistolarity: Approaches to a Form, Ohio State UP, 1982.

Braud, Michel La Forme des jours: pour une poétique du journal personnel, Seuil, 2006.

Călinescu, Matei, Five Faces of Modernity: Modernism, Avant-Garde, Decadence, Kitsch, Postmodernism, , Duke University Press 1987.

Liz Constable, Matthew Potolsky, Dennis Denisoff (sous la dir. de), Perennial Decay, On the Aesthetics and Politics of Decadence, Philadelphie, Penn Press, 1998.

Dion, Robert, «Une Année amoureuse de Virginia Woolf, ou la fiction biographique multipliée», Littérature, 128, 26-45, (2001).

Field, Trevor, Form and Function in the Diary Novel, Barnes and Noble books, U.S.A., 1989.

2. Ελεύθερη επιλογή

Επίκουρη Καθηγήτρια Τίνα Λεντάρη

Κριτικά και ερμηνευτικά ζητήματα στις δημώδεις μυθιστορίες

Το σεμινάριο θα εξετάσει ζητήματα κριτικής κειμένου, πρόσληψης και ερμηνείας στις δημώδεις μυθιστορίες με έμφαση στα κείμενα που ανήκουν στην ομάδα των λεγόμενων "μεταφρασμένων"/"διασκευασμένων" έργων (Πόλεμος της Τρωάδος, Φλώριος, Ιμπέρριος, Θηρηίδα κ.ά.), καθώς και τον διάλογο της μεσαιωνικής ελληνικής μυθιστορηματικής παραγωγής με την αντίστοιχη της δυτικής Ευρώπης.

3. Θεωρία Λογοτεχνίας II

Επίκουρη Καθηγήτρια Πέγκυ Καρπούζου

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η καλύτερη κατανόηση της δομής και της λειτουργίας του λογοτεχνικού κειμένου μέσα από τη μελέτη της σύνθετης σχέσης του λόγου και της κουλτούρας. Ειδικότερα, μέσα από την κριτική προσέγγιση βασικών θεωρητικών κειμένων της μεταδομιστικής κυρίως και μεταμοντέρνας θεωρίας του 20ού αιώνα -η οποία επεδίωξε να κλονίσει τις βεβαιότητες και τις «μεγάλες αφηγήσεις» της μεταφυσικής και της επιστήμης- εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τις πρακτικές παραγωγής του λόγου, της συγκρότησης του υποκειμένου καθώς και τη δυνατότητα γνώσης και αναπαράστασης του κόσμου:

Λόγος και αναπαράσταση (E. Auerbach). Βασικές αρχές του μεταδομισμού. Εισαγωγή στις έννοιες της κουλτούρας, της μετανεωτερικότητας και του μεταμοντέρνου (Z. Bauman, J. Baudrillard, F. Jameson). Λόγος και μύθος (R. Barthes, U. Eco). Λόγος και γραφή (J. Derrida). Λόγος και συνειδηση στο μυθιστόρημα (M. Bakhtin). Λόγος και ασυνείδητο (S. Freud). Λόγος, γνώση και εξουσία (M. Foucault, F. Lyotard, E. Said).

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ:

Knellwolf, C. Norris C. (επιμ.), *Ιστορία της θεωρίας της λογοτεχνίας: Ιστορικές, φιλοσοφικές και ψυχολογικές όψεις της θεωρίας της λογοτεχνίας στον 20ό αιώνα*, μτφρ. Σ. Παράσχας, Μ. Πεχλιβάνος, Ε. Σηφάκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 2010, κεφ. 411-434.

Smith Philip, *Πολιτισμική θεωρία: Μια εισαγωγή*, μτφρ. Θανάσης Κατσικερός, Αθήνα, Κριτική, 2006, κεφ. 13- κεφ. 14, σ. 329-374.

βλ. Αναλυτική βιβλιογραφία στο e-class του μαθήματος.